

Column: Hoe word je een beleidskunstenaar?

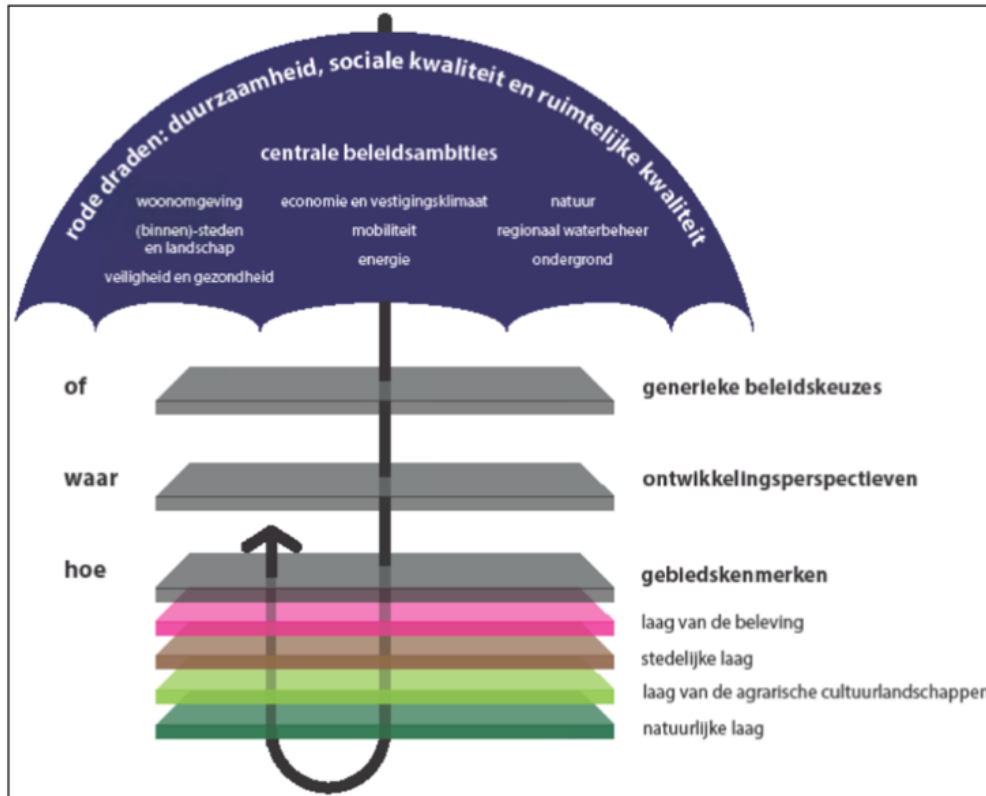
Begin 2008 begon ik als programmaleider bij de provincie Overijssel voor een van de eerste omgevingsvisies van het land. Samen met mijn co-programmaleider maakte ik enthousiaste plannen voor wat we uiteindelijk zouden opleveren. Een van onze ideeën was een kunstwerk in de hal van het provinciehuis dat de visie op een artistieke visie zou overbrengen. Dat visioen hebben we uiteindelijk niet gerealiseerd. Wel hebben we een baanbrekende omgevingsvisie afgeleverd die je een kunstwerk op zich zou kunnen noemen. Wat heeft strategische beleidsontwikkeling met kunst te maken? En schuilt er in jou een kunstenaar?

De geest van een samenleving

Strategische beleidsontwikkeling klinkt droog, ambtelijk, saai misschien wel. Maar het is heel inspirerend: in een krachtenveld van belangen samen met anderen creëren hoe de samenleving er op een bepaald domein uit zal zien. Het is een soort beeldhouwen: uit alle mogelijkheden wordt een visie gebeiteld. Bij de omgevingsvisie ging het om hoe Overijssel 20-30 jaar later zou zijn ingericht. Bij een energiestrategie over hoe we in onze energiebehoefte zullen voorzien. Bij een sociale visie hoe we zorgen dat iedereen meetelt en meedoet. Het gaat om het verbinden van feitelijke en wetenschappelijke kennis aan ideeën, wensen en behoeften in de samenleving. En vervolgens woorden te vinden en illustraties te maken die mensen met uiteenlopende politieke voorkeuren helderheid en inspiratie geven. Dát is een hele kunst.

De creatie van de beleidskunstenaar

Politiek interessant zijn natuurlijk de inhoudelijke implicaties van een visie of strategie: waar mag gebouwd worden? Waar wordt in geïnvesteerd? Et cetera. Voor de beleidskunstenaar zijn die inhoudelijke consequenties niet het kunstwerk, maar meer het 'materiaal'. De creatie van de beleidskunstenaar is een 'conceptueel kader'. Ofwel: de manier waarop feiten, dilemma's en oplossingen in een verhelderende samenhang gepresenteerd kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan People-Planet-Profit of de Trias Energetica. In Overijssel hadden we de zogenaamde 'haak' of 'paraplu', die later doorontwikkeld is in het volgende plaatje:

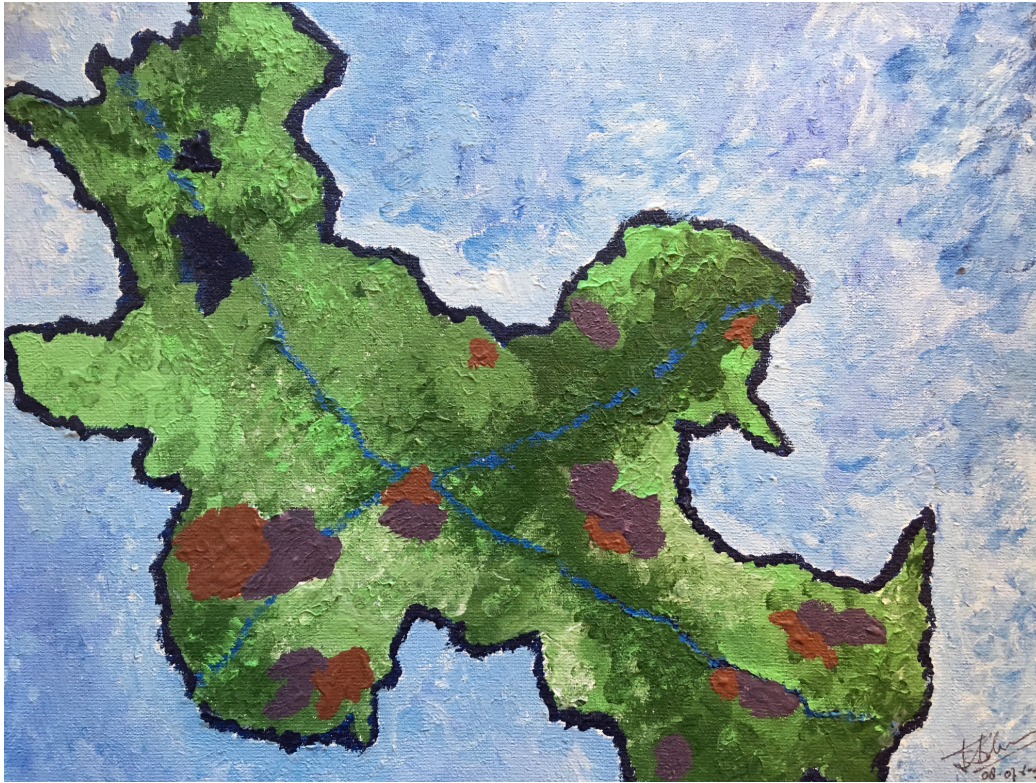
Figuur 1: Een verbeelding van een conceptueel kader: de 'haak van Overijssel'

Wat levert het op om het als kunst te zien?

Soms is strategische beleidsontwikkeling simpelweg een update van beleid vanwege veranderde omstandigheden en wordt bijvoorbeeld een conceptueel kader dat elders is ontwikkeld overgenomen. Bijvoorbeeld, een gevleugeld woord rond dijkversterking is 'meekoppelkansen'. Dat betekent dat een dijkversterking waar mogelijk gecombineerd wordt met versterking van bijvoorbeeld natuur, recreatiemogelijkheden, infrastructuur et cetera. Dat woord is landelijk geïntroduceerd en zie je vervolgens in tal van regionale en lokale visies opgenomen worden.

Maar, vaak is strategische beleidsontwikkeling origineel en vernieuwend. De uitkomst is nog onbekend. Je betreedt een pad dat nog niet eerder begaan is; een pad dat je deels nog vrij moet maken in de dichte jungle. Door beleid als kunst te zien, ontstaat het besef dat strategische beleidsontwikkeling niet eendimensionaal of rechttoe rechtaan georganiseerd moet worden, maar als een ontdekkingsreis en een (co-)creatie-proces. Een werkplanning is prima, die hebben kunstenaars ook, maar de onvoorspelbare dynamiek van een creatieproces is het hart van de strategische beleidsontwikkeling.

Overigens, toen ik afscheid nam van de provincie Overijssel heb ik van mijn collega overigens het kunstwerk alsnog gekregen: hij heeft een mooi schilderij gemaakt waarin Overijssel wel herkenbaar is:

Figuur 2: Het kunstwerk van de Omgevingsvisie Overijssel

Meer weten?

Wil je van gedachten wisselen over hoe je jouw strategische beleidsontwikkeling een creatieproces laat zijn met een inspirerend conceptueel kader, *neem dan contact op via florian.bekkers@videadvies.nl en dan bespreken we wat het beste bij jouw behoefte en situatie aansluit.*